

УДК 821.163.41-3'06.02.09 Д. Михайлович

“ХОЋЕ ЛИ, ФРЕДЕ, ПРЕЖИВЕТИ ЛАКУ НОЋ?” (НАРАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ОПОВІДНОЇ ПРОЗИ Д. МИХАЇЛОВИЧА)

Дарія ГАМУЛЕЦЬ

*Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра слов'янської філології
вул. Університетська, 1, Львів, 79000,
e-mail: dar3806@yandex.ru*

У статті розглянуто дві збірки оповідань Драгослава Михайловича: “Фреде, на добраніч” та “Виживання”. У процесі аналізу творів із цих збірок звернено увагу на особливості наративної стратегії автора, зміни у тематиці його творів та системі образів.

Ключові слова: неореалістична проза, наративна стратегія, оповідання, поетика, система образів.

В історії сербської літератури і літератури народів Югославії (у межах спільного літературного процесу) 60–70-ті роки ХХ століття становлять надзвичайно цікавий та плідний етап, багатий митецькими відкриттями та досягненнями [5, с. 26–32].

Література цього періоду була позначена приходом двох дуже різних генерацій письменників, багато в чому взаємно протилежних у плані поетики, які виникли як реакція на традиційну літературу соцреалізму. Письменники першої генерації продовжили основний напрямок прозової творчості попередників. Основними ознаками їхньої творчості були тяжіння до універсальних тем, естетизм, конструктивізм. Друга генерація, проза якої отримала назву “неореалістична проза”, “проза нового стилю”, тяжіла до своєрідної відмови від домінуючих естетизму та формалізму. Ці письменники радо експериментують із формою твору, шукаючи найкращого вияву повноти і виразності його змісту.

У творчості сербських неореалістів простежується зв'язок між проблемами змісту та форми, що надає їхнім творам особливої актуальності. У пошуках найкращого вияву змісту прозаїки сміливо експериментують, і ці експерименти стали домінантою творчого методу й засобом розкриття світоглядних позицій представників неореалістичної школи [2, с. 1–4]. До них належать Видосав Стеванович, Живоїн Павлович, Мирослав Йосич-Вишнич та Драгослав Михайлович. Творчість Драгослава Михайловича досліджували сербські літературознавці Б. Івков, С. Воїчич, Р. Таутович, П. Зорич, Р. Трифкович, М. Пантич. Мілета Ачимович-Івков приділила увагу оповідній манері у романах. Над вивченням творчості Драгослава Михайловича працюють й українські науковці, зокрема М. Василишин (її праці присвячені як аналізу романів та оповідань, так і вивченню особливостей перекладу творів Драгослава Михайловича), О. Шуруй, В. Левицький.

У статті розглянемо наративні стратегії у оповідній прозі Драгослава Михайловича на прикладі двох збірок, а саме: “Фреде, лаку ноћ!” (“Фреде, на добраніч!”) та “Преживльавање” (“Виживання”).

Оповідання, які увійшли до першої книги Михайловича “Фреде, на добраніч” (1967), захопили критику зненацька і не залишили її байдужою. Проза Михайловича за своїм змістом та структурою сучасна, непересічна за вибором тем, за мовною структурою, незвичайна і тим, наскільки сміливо та майстерно письменник зображує найделікатніші, найінтимніші моменти людської психіки. Збірка оповідань “Фреде, на добраніч” – гірка та важка, похмура, переповнена жахами, у ній повно зла, яке вершиться над людиною. Цей твір можна назвати книгою абсурду. Він описує дивні, незрозумілі події (взяті, однак, із життя) і через їхній аналіз показує суворість буття.

До збірки увійшло шість оповідань (“Подорожній”, “Гість”, “Ліліка”, “Про те, як залишилась пляма”, “Віспа”, “Фреде, на добраніч”), різних за обсягом, з певним вступом у вигляді майже поетичного та риторичного запису під назвою “Мій син”.

Друга збірка оповідань - “Виживання” - є останньою, найновішою у доробку письменника. До її складу входять сім оповідань, а саме: “Міка Джован його життя”, “Біла миша щастя приносить”, “Мавпа у вікні”, “Каліграфія”, “Плач Йована Тркулі”, “Старий Луї помер”, “Виживання”.

Оповідання Михайловича із збірки “Фреде, на добраніч!” носять сповідальний характер. Особливістю героїв є виразна нота сповіді, бажання очиститись, полегшити своє буття, позбутись травм попереднього життя, якщо це, звичайно, можливо. Усі його персонажі – жертви, придумані чи реальні. Люди, яких колись певна подія дуже травмувала, вибила з колії життя. І коли вони розпочинають свою розповідь – це водночас і крик, і полегшення. У кожному оповіданні цей крик різний.

Друга збірка відрізняється від першої не тільки тематикою (Михайлович змальовує людей, чиє життя було покалічене або і зруйноване режимом, війнами, переслідуваннями), характером (він більше розповідний, описовий), але й формою нарації. Оповідь ведеться від третьої особи, а не від першої, як у попередній збірці. Що ж змусило автора відійти від улюбленої форми оповіді? Спробуємо це з’ясувати. Для цього розглянемо декілька оповідань із кожної збірки.

Першу збірку відкриває оповідання “Гість”. Читача, який знає пізніші твори Михайловича, воно могло б здивувати тяжінням до психологічного аналізу героя. Герой живе книгами, це людина, яка то купує, то продає книги. В оповіданні автор розповідає одну історію із його життя, про те, як у його домі з’явилась миша. Саме вона порушила його спокій, схвилювала героя своєю появою.

Оповідання побудоване на мотиві біди та бідності, а також на наслідках, які виникають з них. А наслідки неминучі. Це порожнеча, яка стосується не так матеріального, як духовного стану героя. Апатія, байдужість до життя. Миша з’являється як щось нове, вона порушує усталений порядок життя героя. Саме це його і турбує, навіть обурює. Він вже настільки звик до свого сірого, монотонного життя, що ця мишка, яка також сіра, видається йому ворогом. Вона сіріша від його “сірості”, вона інакша, чужа.

У головному героєві можна побачити “загнаного звіра”, який навіть у звичайній миші бачить ворога. Він слідкує за її рухами, за тим, як вона ховається. Вже з цього опису можна зрозуміти, що миша не хотіла бути викритою. Вона просто з цікавістю вивчала нову територію. Мишка ховалась, затихала, однак її видавав то шурхіт паперу, то скрип підлоги. Своїми рухами, своїм існуванням, всім своїм єством вона не залишала в спокої власника кімнати. Вона була зайвою, хоча своєю сірістю чудово б пасувала до оточення. Однак життя її закінчилось раптово, від удару об одвірок. Один натиск на ручку зливного бачка унітазу, і про гостя можна забути. Ніхто вже не потурбує нашого героя.

Виникає питання: навіщо? Невже не можна було просто, спіймавши мишу, винести її надвір та випустити? Мабуть, ні. Михайлович саме цією сценою, сценою непотрібної жорстокості показав трагедію однієї звичайної людини. Людини, про яку всі забули. Герой не хоче, щоб про нього згадували, йому не потрібні ось такі “гості”, які набігами з’являтимуться в його житті, зникатимуть, тоді знов повертатимуться і цим мучитимуть, терзатимуть його самотнє серце.

Йому потрібний спокій. Єдине цінне, що у нього є.

У збірці “Виживання” також зустрічаємо образи миші, навіть вже у самій назві оповідання “*Біла миша щастя приносить*”. Головним героєм виступає чоловік на ім’я Мілорад, “один із ста мільйонів письменників-невдах”. Оповідання розпочинається короткою розповіддю про його життя, про сина, який живе з ним. Дитину хочуть забрати органи опіки, всілякими способами перевіряють “відповідність” батька, його політичну орієнтацію. Однак центральною стає ситуація, свідком якої Мілорад стає випадково. Ситуація, коли жоден із “глядачів” не забажав втрутитися, допомогти. І лише Мілорад пішов на допомогу чоловікові, на якого нібито напали із ножем. Нападником була жінка похилого віку, неозброєна, але все-таки достатньо небезпечна. Вона хотіла отримати гроші від свого квартиранта, пана похилого віку, якого і звали “Білою мишею”. Колись він продавав щасливі конвертики із пророкуваннями, а витягала їх із скрині біла миша, та, яка приносить щастя. Час пройшов, миша зникла, а добродій залишився із своїм призвиськом, яке не приносить йому занадто багато щастя.

У збірці “Фреде, на добраніч!” є оповідання “*Ліліка*”. Його героїня, десятирічна дівчинка Ліліка, простодушно, але водночас байдуже розповідає про себе і своє оточення. Вона живе поміж людьми загрузлими у матеріальній, духовній та моральній скруті. Її оточують п’яниці, люди з кримінальним минулим, проститутки, наркомани, безробітні. Вони живуть у передмісті, у покинутих бараках. Це представники найнижчих шарів суспільства. Дівчинку життя карає ще до того, як вона ввійшла у нього. Тут людська особистість розпадається як етично, так і психічно, деградована настільки, що не спроможна на будь-яку елементарну соціальну комунікацію. Таке оточення, у якому відсутні будь-які принципи та цінності, дуже впливає на відкриту душу Ліліки. Вона вірить, що брехня, крадіжка, блюзнірство, егоїзм та сексуальна розкутість нормальні та важливі явища у житті. Дівчинка керується ними, пробує жити за цими неписаними правилами вулиці. Це шокує та не залишає байдужим. Ліліка - чудовий приклад того, як оточення та суспільство загалом можуть зіпсувати невинну, ще малу дитину.

Вражає ставлення дівчинки до сусідки, яка заробляла проституцією. Ліліці подобається ця жінка, вона поважає її, навіть більше, ніж власну матір. Єлена має багато гарних суконь, велику білу сумку, мешти на високих підборах. А її матір? У неї велика голова, криві ноги та погані зуби, окрім того вона б'є дівчинку. Саме цією короткою характеристикою жінок автор показав простоту Ліліки, її відвертість. Вона по-дитячому широко описує їх та порівнює.

Удома про неї не піклуються, всім байдуже до Ліліки. Матір працює у готелі покоївкою, а батько, який не є її батьком, невідомо що робить. Єдине, що тримає дівчинку вдома, - це її маленький братик. Звати його Мирослав, однак Ліліка і йому змінила ім'я на Бата.

Відсутність правил і норм поведінки робить її злодійкою. Ліліка краде на базарі, краде гроші, їжу, шнурок для білизни. Це перетворюється в якусь хворобу. Вона сама не може згадати всіх речей, що украла та чому це зробила. Ліліка бреше всім: у школі, вдома, всюди. Вміння брехати і майстерно прикидатись допомагають їй у всьому. З їх допомогою вона залишається вдома, зустрічає комісію з дитячого будинку та зі сльозами на очах розповідає їм, як її вдома дуже люблять, ніколи не б'ють та купують цукерки. І що найдивніше - їй вірять. Дівчинка настільки майстерно вміє брехати, що їй вірять дорослі люди. Оточення навчило всьому, решту додав талант.

Це все був зовнішній світ. Школа, дім, сусіди. Усі вважали її брехункою, злодійкою (хоча самі були не кращі) і дурною. Дитина, яка у десять років має свою думку про все оточуюче, не може бути дурною.

Був у неї і свій маленький світ, до якого дівчинка нікого не впускала. Світ, де її чекали дві улюблені ляльки Леліца і Саша, де її звали не Міліца, а Ліліка (це ім'я дав їй недоумкуватий Пеца). Улюблені ляльки жили у сараї дядька Андри, ключі від якого вона також вкрала. Там вона їх поховала, адже їй немає на кого залишити те найдорожче, що в неї є. У цьому і полягає одна з трагедій героїні: вона самотня, ніхто її не любить, їй нікому довіритись. Вона, десятилітня дівчинка, протистоїть цілому світу абсолютно сама. Саме такою є героїня Михаїловича. Він змалював її настільки майстерно, ніби сам колись пережив таке.

Можна говорити про правдиво створений, описаний образ. Однак він таким не є. Михаїлович просто майстерно передав реалії життя, а свою розповідь довірив звичайній дівчинці з трагічною долею, дитині, яка сповна не знала любові й тепла. І Ліліка йде у будинок для дітей, якими не опікуються батьки, лише з однією думкою. Їй необхідно там якнайшвидше народити дитину, щоб їй було кого любити. Якщо її не любив ніхто, то вона прагне віддати комусь всю свою любов.

У цієї дівчинки також є мрії. Ніби на завершення своєї сповіді Ліліка роздумує, що її чекає далі. Можливо, вона народить дитину, а може, втече в Америку і там буде їздити на велосипеді по канату у цирку. Вона буде популярна, матиме гарні сукні та багато шанувальників, які любитимуть її. І на завершення своєї уявної кар'єри Ліліка приїде до батьків, для того щоб показати, ким вона стала і те, що не була дурна.

Мабуть, оцим закінченням Михаїлович передає мрії, бажання всіх вихідців низів суспільства. Ті, хто ще не до кінця втратив якусь надію, всі вони ще мріють про

іншу долю, де вони не будуть обідранцями. Довести всім, що вони не сміття, що здатні на більше.

Із від'їздом у дитячий будинок помирає Ліліка і назавжди з'являється Міліца, яка протистоїть усьому світу дорослих, відтепер стовідсотково самотня.

Із збірки “Вживання” уваги заслуговує оповідання “*Міка Джован його життя*”. Трагедія ще однієї людини. Головним героєм виступає лектор пенсійного віку Мілоє Зоріч, якого одного дня запрошують у певні керівні органи для “прочитання своєї справи”. Люди в сірому (наче каторжному) одязі, відсутність жодних натяків на люб'язність. Ось що зустрічає колишній підсудний. Два дні ознайомлення із справою, записування у кабінці туалету двосантиметровим олівчиком у такий же маленький блокнот або нотатки на нігті під столом, щоб ніхто не бачив. Такими були два дні із його життя. Психологічна ситуація, коли людину заганяють в кут, тиснучи на неї давніми гріхами. Існуючим і вигаданим, авторитетом і обманом. Йому “дописали” перебування у складі партії, сільське походження, співпрацю із певною інформаційною службою, зв'язки із людьми, про яких той ніколи не чув. Режим був жахливим, але те, що прийшло йому на зміну у сучасному світі, (описується 2001 рік) нічим не краще.

На завершення звернемося до оповідань, які дали назву своїм збіркам - “*Фреде, на добраніч*” та “*Вживання*”.

Та “післяобідня розмова чотирьох людей” в учительській однієї провінційної гімназії тяжіє до відображення відчуження та непорозуміння між людьми. Автор зображує перешкоди у розумінні стосунків самотніх людей на протигагу їхній взаємній привітності. Михайлович майже не використовує описи обстановки в учительській. Він не акцентує увагу на оточенні. Вся його увага зосереджена на тому, про що говорять учителі, на самій розмові, на інтонаціях.

Лише тим, що дія відбувається у дощовій провінції, автор визначив долю своїх героїв. Там гаснуть три інтелектуальні людини, які зараз живуть лише тим, що хотіли зробити, побачити та ким стати. Вони живуть у тіні давніх мрій та далекого Парижа.

Головною героїнею є пані Ольга, учителька французької мови. Дама у літах, але не одружена. Її життя пов'язують із певною містиккою, принаймі її колеги по роботі. Однак вона не самотня. У пані Ольги є її Фред. Друг, коханець, син... Саме такі варіанти можуть виникнути у голові будь-якої пересічної людини, яка б почула їхню розмову. Пані розповідає своїй новій молодій колезі про Фреда, про Париж. Він справжній парижанин, все у ньому просто кричить про його походження. Пані Ольга приводить до нього учнів. Адже, на її думку, вони дуже багато втратили б, якби не познайомились із Фредом. Жінка закохана в Париж, з такою любов'ю розповідає вона про нього. Ніхто краще від неї не може його знати. Частково кожен із героїв розповідає історію свого життя, певну трагедію. Пані Ольга розповідає про своє нещасливе кохання, молодий учитель математики, якого діти обзивають Автобусом, про те, як він жив у смітнику.

Їхня розмова нагадує “переливання із порожнього в порожнє”. Учителі говорять про Париж, хоча там була лише пані Ольга. Їм незручно, вони почуваються винними, що

не були там. Ситуація незрозуміла і трохи божевільна. І все тому, що вони не хочуть образити вчительку французької мови.

Мабуть, найтрагічнішим моментом у оповіданні є той, коли зачарований світ ілюзій руйнується. Виявляється, що кожен із них певною мірою говорить неправду. І що Фред аж ніяк не людина, а скульптура. Її подарував пані Ользі один скульптор, її перша та єдина любов протягом всього життя. Скульптор зник, як зазвичай зникає бажане, але залишилось його творіння. Те, без чого вчителька французької мови зараз не уявляє свого життя. Вона і переносить усю свою безмежну, невіддану любов на Фреда. Він для неї є не лише витвором мистецтва, але й матеріалізацією нездійснених мрій та бажань. Він є реальнішим від будь-якої реальності.

Можна задуматись, чи не прихована тут певна символіка? Хіба доля пані Ольги не подібна до долі тих, які свою душу заповідають мистецтву і живуть цим мистецтвом або ж його витвором до кінця своїх днів? Адже час плинний, а мистецтво – вічне. Однак її серце розбивається, як і розбивається її улюблений, єдиний та неповторний Фред. Ця подія кидає її в обійми зневіри та небуття. Її життя втрачає будь-який сенс.

Здавалось би, що автор встиг записати щойно підслухану розмову, а ми її просто перечитуємо. Або ж слухаємо радіовиставу. Ми поступово, із розвитком розмови дізнаємось про все нові і нові факти із біографії наших героїв. Можливо, Михайлович нас готує до божевільності фіналу. З усмішкою сприймаємо боротьбу за сміттєвий бак як місце проживання. Усередині самих себе глузуємо із провінціальних пошанувачів однієї із європейських столиць – Парижа. Але те, що Фред – це скульптура, стає для нас справжнім шоком. Після прочитання цього оповідання емоції ще довго не покидають читача. Все здається безглуздим, неможливим, фантазмагоричним. І саме це, на нашу думку, робить оповідання “Фреде, на добраніч!” сильним та надзвичайно психологічним.

Михайлович майстерно змалював трагедію ще однієї людини, та навіть не однієї, а трьох. Лише у цьому оповіданні присутні три “я-наративи”. Автор переказав три різні “сповіді”, переплівши їх у діалог. Усі ці люди загрузли у дощовій провінційній гімназії. Їх ніщо особливого не чекає у майбутньому. Лише втрати. Одной з яких і зазнала в кінці твору пані Ольга.

Оповідання “*Виживання*” не менш яскраве, однак більш насичене подіями. І знову, здавалось би, центральною буде історія дочки сімдесятирічної архітекторки Єлени Холцер. Але справжньою історією стає розповідь про життя самої Єлени, про те, як вона “пережила” всі негаразди на своєму життєвому шляху. Це коротка сповідь людини, яку поглинув відчай. Вона вже не може тримати все в собі. Вона брала участь у нелегальному русі опору, два рази її арештовували, але з допомогою матері відпускали на волю. Після другого арешту Єлена пішла в партизанський загін поряд із Валевою, потрапляє до рук четників. Звільнившись від них, вона вирушає до Німеччини, працює у Відні на якійсь фабриці. Там знайомиться із своїм майбутнім соратником, вірним другом та чоловіком Міодрагом. Вони надалі шукають шляхів налагодження контакту із партизанами. Але це не приносить їм нічого доброго. Декілька разів вони потрапляють у табори, тікають звідти, натрапляють на словенців, які зрештою взагалі мають на меті їх розстріляти, чудом

рятуються. І ось тут головне питання: як беззахисна жінка могла стільки всього перенести і вижити? Тодішній режим, ситуація у світі не залишали жодного вибору. Хто хотів жити – боровся. Це єдине пояснення. Єлена хотіла жити. Отримавши на все життя моральну та й психічну травму, вона не зламалася, а лише зміцнила свій внутрішній стержень.

Знову бачимо, наскільки майстерно Михаїлович змальовує реалії, які він пережив сам. Психіку людини, яка зазнала поневірянь, мук. Оповідачем у цій історії є друг Єлени, на десять років молодший її колега, якому, власне, і довелось почути жакливу історію її життя. Сповідь, яка їй була потрібна стільки років. Можливо, через неї Єлені вдалося не лише полегшити душу, але й розповісти реальну історію із реальною життя тих часів, передати весь жах, який може пережити людина.

Проаналізувавши збірку Михаїловича “Фреде, на добраніч!”, можна прийти до висновку, що в оповіданнях він тематизує безсилість людини виступити проти (наступу) історії чи ідеології. Письменник упевнений, що людська сутність розкривається лише в екстремальних, граничних ситуаціях. У творах письменника її завжди переслідує близька смерть, яку супроводжує біль і страждання. Все це забезпечує автентичність оповіді. Однак у другій збірці “Вживання” ми зустрічаємо майже протилежне бачення автора. Його герої активно протистоять режимові, тим негараздам, які трапляються на їхньому шляху. Чого лише варта Єлена із останнього оповідання. Це герої нового типу. Вони не здаються так легко, а стиснувши зуби йдуть до кінця, до своєї мети. Їхні розповіді більше не сповіді, схожі на крик душі, а швидше історії про сувору реальність того часу. Вони також зазнають болю і страждань, але не здаються, а лише збільшують свою волю. Михаїлович достатньо кардинально змінює своїх героїв. Вони більше не замкнуті в собі наодинці із переживаннями, проблемами. Вони діють, досягають свого. Змінюється нарація. Якщо у збірці “Фреде, на добраніч!” кожен герой сам розповідає свою сумну історію, то “Вживання” – це історії, які розповідає невидимий наратор, друг, випадковий свідок подій. Ці зміни є віддзеркаленням як творчої еволюції Драгослава Михаїловича, так і змін у літературному коді сучасної сербської прози.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Аћимовић Ивков М.* Историја, биографија и прича. О личном и наративном идентитету у нефикционалној прози Драгослава Михаиловића / Милета Аћимовић Ивков // О делу Драгослава Михаиловића / уредник Зоран Момчиловић. – Врање, 2009. – С. 32–39.
2. *Василишин М. Б.* Неореалистична проза в сербській літературі 60–70-х років ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.03 “Література слов’янських народів” / Василишин Марія Богданівна. – Львів, 2004. – 17 с.
3. *Михаиловић Д.* Фреде, лаку ноћ: [збірка оповідань] / Михаиловић Драгослав. – Београд : НИП ПОЛИТИКА, 1990. – 240 с. – (Першотвір).

4. *Пантић М.* Приповетке Драгослава Михаиловића: слике из туробног доба / Михајло Пантић // О делу Драгослава Михаиловића / уредник Зоран Момчиловић. – Врање, 2009. – С. 20–26.
5. *Татаренко А.* Неке особности наративне стратегије Драгослава Михаиловића приповедача / Ала Татаренко // О делу Драгослава Михаиловића / уредник Зоран Момчиловић. – Врање, 2009. – С. 26–32.
6. *Mihailović D.* Neudobno nenameravano putovanje. Književni portret / Dragoslav Mihailović // Književne novine. – № 408. – 1972. – S. 7–8.
7. *Mihailović D.* Preživljavanje: [збірка оповідань] / Dragoslav Mihailović. – Beograd : Zavod za udjbenike, 2010. – 161 с. – (Першотвір).

Стаття надійшла до редколегії 27.10.2011

Прийнята до друку 30.11.2011

„ХОЋЕ ЛИ, ФРЕДЕ, ПРЕЖИВЕТИ ЛАКУ НОЋ?” (NARRATIVE STRATEGIES IN THE PROSE WORKS OF D. MIHAILOVIC)

Dariia GAMULETS

*The Ivan Franko National University of Lviv,
The Department of Slavic philology,
Universitetska Str., 1, Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: dar3806@yandex.ru*

Current research is devoted to the analysis of two collections of short stories of Dragoslav Mihailović, namely, ‘Good night, Fred’ and ‘Survival’. Analyzing the works of these collections we distinguish features of the author’s narrative strategy, changes in the subjects of his works and imagery.

Keywords: neorealistic prose, narrative strategy, short story, poetics, imagery.

„ХОЋЕ ЛИ, ФРЕДЕ, ПРЕЖИВЕТИ ЛАКУ НОЋ?” (НАРАТИВНЫЕ СТРАТЕГИИ ПОВЕСТВОВАТЕЛЬНОЙ ПРОЗЫ Д. МИХАЙЛОВИЧА)

Дарія ГАМУЛЕЦ

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
кафедра славянской филологии,
ул. Университетская, 1, Львов, Украина, 79000,
e-mail: dar3806@yandex.ru*

В статье рассмотрено два сборника рассказов Драгослава Михаиловича: “Фред, спокойной ночи” и “Выживание”. В процессе анализа произведений из этих сборников обращено внимание на особенности нарративной стратегии автора, изменения в тематике его произведений и системе образов.

Ключевые слова: неореалистическая проза, нарративная стратегия, рассказы, поэтика, система образов.